

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Assertionvm Theologicarvm Sfortiae Pallavicini Sacrae Theologiae Professoris in Collegio Romano Societatis Iesv. Libri Qvinque

De Sacramentis

Pallavicino, Sforza

Romæ, 1650

Capvt 1. Quæritur definitio Sacrame[n]ti. Vbi de facultate concessa omnibus disciplinis co[n]stitue[n]di propria vocabula; Explicatur quid sit ceremonia. De differentia Sacramentorum, prout ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-38948

LIBER

SEXTVS

De Sacramentis.

CAPVT I.

Quaritur definitio Sacramenti.

Vbi de facultate omnibus disciplinis concessa constituendi propria vocabula. Explicatur quid sit ceremonia. De differentia Sacramentorum, prout complectuntur vetera, & noua, à ceteris Sacris.

I **VCTORES** linguarum, consulentes facilitati addiscentium, & inspecta breuitate vitæ, non

A omi-

omnes planè res excogitabiles nominibus signauerunt, sed solùm, vel quæ frequentem habent vsum in commercio, vel quædam genera per multas species pertinentia, ex quibus generibus tanquam elementis componuntur deinde peculiarium rerum descriptiones. Ideò professoribus disciplinarum necesse fuit designare nouis vocibus quædam specialia obiecta parùm vsurpata, adeòque parum nuncupata communiter, sed apud ipsos frequentia, ac proinde perincommodè longiores descriptiones desiderantia. Has autem voces vel planè nouas conformarunt cùm quadam analogia ad antiquarum significationem, vt *bombarda, telescopium, & similès;*
vel

De Sacramen. Cap. I. 3

vel contraxere ad certam speciem aliquod nomen, quod in communi sermone erat indifferens; vt Iurisperiti *adoptare*, philosophi *formã*, Ethici *vitiũ*; alij alia. De qua potestate innouandi voces vnicuique disciplinae concessa latè Cicero initio Tertij de finibus. Præter ea, quæ idem tradiderat in Partitionibus Oratorijs super facultate scriptoribus vniuersè concessa nouandorum nominum, & super certis formis eam ritè vsurpandi.

2 Hanc potestatem potiori iure sibi vindicauit, Theologia quippe de rebus à vulgari notatione, atque adeò sermone remotissimis loquutura. Quocircà non solùm impiè, sed in-

A 2 eptè

eptè hoc titulo à Nouatoribus
carpitur. Ea porrò priorem ex
duobus prædictis innouandi
modum adhibuit ex. g. in hac
voce *transubstantiatio* per ana-
logiam ad vocabula philoso-
phis familiaria, *transformatio*,
transfiguratio, &c. Posteriores
verò in hac voce *Baptismus*, ex.
c. quæ cùm originariè com-
plectatur omnem lotionem,
contracta est theologicè ad eā,
per quam Christo regenera-
mur. Hoc idem secundum
vsuuenit in hoc vocabulo *Sa-
cramentum*; quod primò qui-
dem Sacra omnia promiscuè
significauit, tùm ad certas si-
gnificationes limitatum fuit à
Iurisperitis, deinde ab antiquis
Ecclesiæ Patribus adhibitum
est

est ceu synonymum *mysterij*,
hoc est, vt signum occultum,
rei sacræ; denique à Scholasti-
cis contractum ad quædam
certa sacra signa ceremonijs
mixta tùm veteris testamenti,
tùm noui. Huius rei definitio-
nem difficile est inuenire. Nam
Sacramentum ex vna parte
non est aliquod ens naturale
constans ex proprio genere, &
differentia à Natura constitu-
tis; Ex alia parte complectitur
multa valdè dissimilia inter se,
& distinguitur à multis, cum
quibus ea, quæ complectitur
magnam habent similitudinē;
Quare arduum est inuenire illā
complexionem prædicatorū,
quam Scholastici per nomen
illud voluerunt significare.

3 Nō quodlibet signum rei

A 3 sa.

facræ est Sacramentum; alioquin, & sacra pictura, & sacra scriptura essent sacramenta; Non quodlibet signum sanctitatis perfectæ Christianorum; alioquin & manna, & transitus maris rubri essent Sacramenta; Non quodlibet signum conferens qualemcumque sanctitatem etiam legalem, & imperfectam, atque externam, alioquin aqua benedicta, & absolutio à Censuris essent sacramenta. E diverso non requiritur ad Sacramentum vis effectrix veræ sanctitatis, ut patet in Sacramentis antiquis. Non quælibet actio inferens infallibiliter iustificationem est Sacramentum, ut constat in Martyrio, & in generatione filiorum, quos Adam suscepisset
in

in statu innocentiae, & ad quos iustitiam originalem transmississet.

4 Hæc definitio videtur esse apta. *Signum continens humanas ceremonias à Deo per homines exhibitum veræ sanctificationis alicui conferendæ, & ad veram sanctificationem suo usu saltem disponens.* Vocauimus *signum*, in recto, quia sic vocatur à Magistro, à D. Thoma; Quin à Tridentino *sess. 13. c. 3.* vocatur *symbolum, & visibilis forma gratiæ visibilis, quæ signum sonat.* Non vocauimus *causam*, vt cōplecteremur sacramenta vetera. Erant tamen etiam illa vt-cumque causa inadæquata, & remota, atque impropria gratiæ, quatenus conferebant suo usu, vt per vltimas particulas

A 4 indi-

indicauius aliquam sancti-
tatem legalem, & imperfectā
quæ aliquatenus disponebat
ad gratiam, sed non infallibil-
liter cōferendam. Erant tamen
signum infallibile gratiæ *alicui*
conferenda, hoc est quibuscum-
que applicarētur merita Chri-
sti & Sacramenta nouæ legis;
Erant enim de hac veritate
signa exhibita à Deo, atque
adeò locutiones, & promissio-
nes diuinæ.

5 Continent verò genera-
tim Sacramenta *humanas cere-*
monias: Humanas quidē, insti-
tuta sūt enim tanquā remedia
pro hominibus, & non pro An-
gelis, & ideò sunt signa huma-
na, hoc est sensibilia; quomodo
signum definitur ab Augusti-
no; Homini enim per sensus si-
gni-

De Sacramen. Cap. I. 9

gnificantur res insensibiles. Itē videtur esse de notione Sacramenti continere aliquā actionem piā externam lege diuina constitutam, & significatiuā alicuius arcani, quæ prædicata necessariò includūt ceremoniam. Est enim ceremonia *Actio externa facta ut conformemur communi legi, vel cōsuetudini intendenti aliquod aliud bonum, quàm utilitatem physicā talis actionis.* Duæ scilicet sunt classes actionum, quæ præcipiuntur, aut suadentur à lege, vel consuetudine; Altera earum quæ amantur propter bonitatem physicā, quam habent ex natura sua, & antè iussionem legis (cuius nomine hic intelligam etiam consuetudinem) vt ex. g. quòd paren-

A S tes

tes educunt filios ; quòd pro
mercibus solvatur vectigal ;
Altera earum actionum quæ
per se, & ante legem non essent
saltem notabiliter meliores ip-
sæ, quàm aliæ loco earum, sed
statuuntur ad inducendam in
Republica quãdam vniformi-
tatem in commercio politi-
co, cuiusmodi sunt ritus iudi-
ciorum, sacrorum, &c. Actio-
nes secundi generis vocantur
ceremoniæ.

6 Non hinc sequitur om-
nẽ locutionẽ esse ceremoniã,
sicut videtur colligi; ex eò scili-
cet quod verba proferuntur
nõ propter bonitatẽ physicã,
quã habet illi soni à natura, sed
propter legem, vel consuetudi-
nem, ratione cuius obtinent si-
gnificationem, Non inquam,
hoc

hoc sequitur. Nec enim verba
adhibentur ratione legis, vel
consuetudinis formaliter quā
lex, vel consuetudo est, sed
quia sunt instrumenta ad cō-
municandos nostros concep-
tus audienti, quod æquè potuis-
sent obtinere per conventionē
priuatā. Quòd si adhiberentur
gratia legis, vel consuetudinis
volentis hìc & nunc vsurpari
potius verba, quàm alia signa
æquè commoda, vti contingit
ex.g. in testamentis, tunc ad-
hiberentur vt ceremoniæ.

7 Videbitur alicui matri-
monium non continere essen-
tialiter ceremonias, vt pote
quod in sententia probabiliori
est Sacramentum (præcisa re-
centi constitutione Tridentini)
etiam sine vlllo alio ritu quàm

qui requiritur ad contractum essentialiter de iure naturæ.

8 At respondemus, illum ipsum ritum, hoc est mutua[m] significationem externam, non adhiberi in matrimonio propter solam bonitatem physicam, quam habet, quæ est significatio conceptus, sed propter aliam bonitatem pendentem à lege naturali, & non reuocatam à lege positiua, quæ est *inducere obligationem*; ac proinde illa exterior significatio est ceremonia.

9 Ex prædicta Sacramentorum definitione colligitur, cur ea Sacra, quæ recensuimus, non sint Sacramenta. De veteribus autem sacrificijs à Deo institutis probabilis est pars affirmatiua, cui videtur adhæ.

adhærere *D. Thomas* 1. 2. q.
103. articulo 5. Sacrificium
porrò legis nouæ non est Sacra-
mentum, alioquin essent plurà
Sacramenta quàm septem; ;
Non enim posset dici idem
cum Sacramento Eucharistiæ,
vt patet, quoniam multi acci-
piunt Eucharistiam, & non sa-
crificant. Ratio autem cur non
sit Sacramentum est, quia non
significat infallibiliter sanctita-
tem conferendam, sed collatam;
Posset quippe offerri in fine
Mundi, quo tempore Deus nul-
lam esset sanctitatem collatu-
rus.

10 Sumptio Eucharistiæ,
quamuis trahat infallibiliter
gratiam, neque est Sacramen-
tum distinctum ab alijs, neque
est pars Sacramenti Euchari-
sticæ

sticæ

stia. Non primum, quia non
continet aliquem ritum, & ce-
remoniam; Potest enim fieri
non humano modo, & sine
intentione; veluti si taliter con-
feratur infanti baptizato; Imò
etiam in adultis collatio gratia
per Eucharistiam requirit qui-
dem intentionem comedendi
illum sacrum cibum, at non
requirit intentionem aliquid
significandi, & faciendi quod
facit Ecclesia. Non secundum,
quia totum Sacramentum
nihil aliud continet nisi locu-
tionem factam nomine Dei,
aut verificatiuum locutionis
factæ nomine Dei, per quod
illa locutio reddatur verè locu-
tio diuina promissoria gratia:
& signum exhibitum à Deo &c.
vt posuimus in definitione; tūc
enim

enim Deus re ipsa loquitur per
suum procuratorem, quando,
verificantur omnes illæ cir-
cumstantiæ pro quibus ipse
Deus dedit procuratori facul-
tatem loquendi nomine ipsius.
Et sic illæ circumstantiæ sunt
partes huius veritatis, quæ est:
Deus loquitur; ac proinde huius;
Datur Sacramentum; Quod
nihil aliud est quàm signum
diuinum, & locutio diuina. At
sumptio Eucharistiæ neque est
aliqua circumstantia requisita
ad hoc vt Deus loquatur per
suum procuratorem, nemo
enim est procurator Dei ad di-
cendū, quod hic cōmunicans
sanctificatur, ad quod verificā-
dum requireretur sumptio: ne-
que ipsa sumptio est locutio
facta nomine Dei, vt pater.

Et

11 Et sanè regula, quam tradidimus, apparet vera non solum ex ratione, sed etiam ex inductione. Nam in reliquis Sacramentis partes intrinsecæ vel sunt locutio facta nomine Dei, vel illam verificant in ratione continentis promissionē diuinam de conferenda gratia. Ex g. contritio poenitentis est pars Sacramenti, quia licet non fiat nomine Dei, verificat tamen quòd Sacerdos re ipsa hic & nunc sit procurator Dei in proferendis verbis absolutio- nis, per quæ verba Deus nihil re ipsa diceret si poenitens non esset contritus.

12 Rationem discriminis quò ad hoc inter Eucharistiam, & alia Sacramenta indicauit *Tridentinum sess. 13. cap. 3.*
quia

quia scilicet in Eucharistia illud
excellens, & singulare reperitur,
quòd reliqua Sacramenta tunc
primùm sanctificandi vim habēt,
cum quis illis viitur, at in Eucha-
ristia ipse sanctitatis auctor ante
usum est. Cum ergo Sacramen-
ta nouæ legis eatenus sint si-
gna, quatenus sunt causæ; por-
rò id, quod Concilium dixit de
ratione causæ, valet etiam de
ratione signi, quam totam
Deus dedit tanquam suo chi-
rographo ipsi Christo ibi sensi-
biliter per verba, & species exi-
stenti.

13 Neque martyrium, ne-
que Passio Christi, licet habeant
infallibiliter annexam sancti-
tatem conferendam, sunt Sa-
cramenta, quia non sunt actio
facta nomine Dei, adeoque
non

non sunt *signum exhibitum à Deo per homines, neque continent ullam ceremoniam.*

14 Probabile est non esse de primo conceptu Sacramentorū vt sint symbola, hoc est significatiua per quamdam proportionem inter signa & rem significatam. Quamuis enim de facto omnia sacramenta, sint symbola vt colligitur, ex *Tridentino sess. 13 c. 3.* tamen quēadmodū optimè Aristoteles aduertit 7. *Metaph. c. 11.* licet circuli omnes essent ænei, non ideò æs foret de essentia circuli; & licet species hominis semper sit in carnibus, & ossibus, non ideò caro, & ossa, sunt de definitione hominis. Ratio igitur symboli non videtur adeò considerabilis, vt cre-

di-

dibile sit Scholasticos eam intellexisse in prima notione huius nominis *Sacramentum*, ita ut eo nomine non essent appellaturi aliquod signum gratiæ à Deo institutum, quod in solo defectu significationis symbolicæ à ceteris Sacramentis differret; Nec dicas, tunc defuturam rationem mysterij; Id enim non sequitur; nam omne signum arcanum ad placitum quamvis disparatum in communi modo loquendi, dicitur continere mysterium, ut v. g. explicatio lintei ante fenestrâ: Quod si esset signum rei sublimis, & sacræ, diceretur verum mysterium.

15 Conueniens tamē fuit. ut de facto omnia Sacramenta essent symbola, quò in eis magis

gis

gis eluceat diuina sapientia; Sapiencia enim instituentis signum longè magis patet quoties apparet similitudo cum re significata: opus namque præstantis ingenij est (quod Aristoteles in Rhetoricis monet) dignoscere quandam similitudinem inter res aliòqui summè differentes. Et ideò magna est delectatio in metaphoris; & apud omnes nationes fuerunt in summo pretio authores ænigmatū, hieroglyphicorum, parabolarum, allegoriarum &c. Atque hoc præsertim nomine diuinum nescio quid in poetis homines venerātur. Adeòque Deus ipse, vt suam sapientiam ostentaret, vniuersam Scripturam eiusmodi imaginibus impleuit. Ex quo duo percom-
mo.

De Sacramen. Cap. I. 21

moda proueninnt . Alterum
est maior credibilitas profe-
cta tum ex patente locuto-
ris sapientia, tum ex rerum
conuenientia. Alterum est ma-
ior in rebus fidei delectatio;
quã gratia etiam Poetæ mora-
lia documenta metaphoris, at-
que allegorijs inuoluerūt, quò
utile mixtum dulci faciliùs ex-
orberetur ,

